

Міністерство освіти і науки
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету

Роман ПАВЕЛКІВ
«04» березня 2024 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 027 «МУЗЕЄЗНАВСТВО, ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО»
для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра
на основі РНК6, РНК7

Схвалено вченою радою педагогічного факультету
Протокол №3 від «28» березня 2024 р.

Голова вченої ради
художньо-педагогічного факультету Наталія ДЗЮБИШИНА

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету
Протокол №3 від «25» березня 2024 р.

Голова навчально-методичної комісії
художньо-педагогічного факультету Олена ВЛАСЮК

Голова фахової атестаційної комісії Сергій ВИТКАЛОВ

Розробники: Володимир ВИТКАЛОВ
Сергій ВИТКАЛОВ

Рівне – 2024

Програма вступного випробування з конкурсного предмета «Музеєзнавство, пам'яткознавство» для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра на основі РНК6, РНК7 / В. Г.Виткалов, С.В.Виткалов. Рівне : РДГУ, 2024. 21 с.

Розробники:

Виткалов В.Г., кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ

Виткалов С.В., доктор культурології, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ

Рецензент:

Волков С. М., доктор культурології, професор Національної музичної академії імені П.І. Чайковського

Програма вступного іспиту з музеєзнавство, пам'яткознавство для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра на основі РНК6, РНК7 визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах підготовки основних освітніх компетентностей, критерії оцінювання знань вступників, список рекомендованої літератури, інформаційний ресурс.

Розглянуто на засіданні кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства (протокол № 3 від «25» березня 2024 р.).

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2024 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	5
МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ	5
МОДУЛЬ 2. ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО	12
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ	16
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ... ..	18
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	19

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового випробування складається з питань історії та її справи і основ пам'яткознавства, передбачає комплексну оцінку знань, умінь і навичок щодо їх використання під час розв'язання професійних завдань майбутньої професійної діяльності.

Зміст програми представляє навчальний матеріал, який зосереджує увагу на теоретичних та історичних засадах розвитку музейної справи і пам'яткознавства.

Програма додаткового фахового випробування складається з пояснювальної записки, в якій висвітлюються мета вступного випробування, вимоги до рівня підготовленості вступника, порядок проведення вступного випробування, порядок оцінювання відповідей вступників; зміст тем та питань вступного випробування; критерії оцінювання відповідей вступників; надається список рекомендованої літератури та інформаційного ресурсу.

Мета фахового випробування полягає в перевірці теоретичних знань та умінь вступників в межах освітньо-професійної програми бакалавра, необхідних для успішної практичної діяльності бакалавра з музейної справи та охорони пам'яток історії та культури.

Додаткове випробування покликане *вирішити такі завдання*:

- комплексно перевірити якість засвоєних знань у контексті вимог навчальних програмдисциплін професійної підготовки;

- виявити рівень знань вступників щодо оволодіння ними теоретичними основами музейної справи, фактами та явищами з історії музеїв;

- перевірити сформованість умінь вступників щодо застосування ними набутих знаньдля теоретичного аналізу актуальних проблем сучасності;

- з'ясувати рівень загальної та мовної культури вступників.

Вимоги до підготовленості вступників. На додатковому випробуванні вступник повинен продемонструвати:

- ґрунтовні знання основних розділів професійно-орієнтовних дисциплін освітньоїпрограми бакалавра музейної справи та охорони пам'яток історії та культури;

- розуміння понять та категорій та уміння їх формулювати та використовувати;

- уміння підтверджувати теоретичні положення фактами з історії та теорії музейної справи;професійні уміння аналізу музеєзнавчих явищ у контексті історії культури;

- відповідність теоретичних знань сучасному рівню розвитку науки.

Додаткове випробування проводиться в усній формі. У додатковому випробуванні беруть участь вступники на основі здобутого ступеня (ОКР) бакалавра, спеціаліста, магістра.

Порядок проведення вступного випробування.

Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету.

Допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умови наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, що засвідчує особу (паспорт).

Фахове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до даної програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету.

Під час фахового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкованими,

рукописними) та порушувати процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань.

Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркуша, він ставить під нею свій підпис, що підтверджується підписами Голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії.

Порядок оцінювання відповідей вступників.

Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора.

Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за 200-бальною шкалою.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ.

Тема 1. Дисципліна «Історія музейної справи» в системі спеціальної підготовки фахівців

Предмет і об'єкт вивчення дисципліни «історія музейної справи». Історіографія та джерельна база курсу. Термінологічний апарат. Зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Етапи накопичення матеріалу. Методи навчальної роботи. Практичні заняття та самостійна робота як складова вивчення історико-культурного процесу. Індивідуальна робота в контексті вивчення курсу. Система оцінювання знань. Критерії оцінки. Визначення поняття «музей» у сучасній музеєзнавчій літературі.

Історіографія дисципліни та джерельна база.

Нові суспільні виклики і війна (2022 р.) і зміна принципів та підходів до організації освітнього простору. Між культурна комунікація як провідний напрям сучасного культурного розвитку України. Україна і світовий культурний досвід. Музейне законодавство України про музей, основні аспекти охорони та збереження пам'яток і науково-фондової роботи. Закон України «Про музеї та музейну справу» (1995 р.). Закон України «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.). Інші законодавчі документи про музей і музейну сферу в структурі сучасної регіональної практики.

Основні ознаки класифікації музеїв. Принципи їх формування. Характеристика основних напрямів.

Класифікація основних періодів вивчення дисципліни. Класифікація музеїв як установ культури.

Тема 2. Передісторія музеїв. Антична доба

Критичне осмислення світової культурної спадщини під впливом трансформації світового культурного ряду. Музейна галузь і нова модель світу.

Колекціонування античної доби. Феномен колекціонування як реалізація природних потреб людини до знання. Домузейне збиральництво у первісному суспільстві, давньому Єгипті і Китаї, Греції та Римі. Його роль у зміні ціннісних орієнтацій населення. Використання предметів домузейних колекцій у життєдіяльності соціуму. Мотивація збирання протомузейних колекцій і її роль у розширенні потенціалу зібрань.

Зародження основних напрямів музейної роботи в античну добу. Поняття «музей» в добу Античності. Уявлення про установу та її форми.

Давня Греція: святилища, храми, пінакотеки як форми концентрації пам'яток історії та культури. Загальна характеристика напрямів культурної діяльності.

Колекції і колекціонери епохи еллінізму: загальна характеристика та значення в історії людської цивілізації.

Приватні зібрання Стародавнього Риму в структурі культурної спадщини світу.

Зібрання «Єгипетський музей» у Каїрі. Загальна характеристика культурних надбань для розвитку світової цивілізації. Культурні здобутки доби в історії людської цивілізації.

Тема 3. Колекціонування доби Середньовіччя

Традиції середньовічного колекціонування і їх роль у розширенні потенціалу науки. Храми та їх скарбниці. Світські скарбниці та приватне колекціонування. Колекціонування і потреба у розробці відповідних принципів для формування культурного зібрання та виникнення музею.

Середньовічний Схід: традиції країн ісламу і їх роль та вплив на формування культурних зібрань Японії, Китаю. Їх роль у розширенні музейної мережі та вплив на практику колекціонування. Ментальність населення і ставлення до художніх творів.

Соціокультурна характеристика доби (королівські двори і їх роль у підтримці духовності. Найбільш помітні зібрання творів мистецтва). Їх роль у подальшому розвитку колекціонування.

Колекціонування та виникнення музею. Художнє колекціонування та перші музейні зібрання Італії, Франції, Німеччини епохи Відродження (XV-XVI ст.). Студьйоло, кунсткамери, кабінети, статуарії, антикварії, галереї. Приватні колекції як основа перших музейних експозицій у Європі. Їх роль у збереженні та популяризації культурної спадщини і представницької функції країни.

Протомузейні установи Московської Русі XIV-XVII ст. Культурні сади, «аптекарьські городи», приватні звіринці, арсенали, Оружейна палата (1537 р.) тощо. Їх вплив на формування музейної мережі Західної Європи. Археологічні розкопки як важлива форма концентрації та систематизації пам'яток культури і цивілізації. Музейні центри як осередки науково-дослідної та популяризаторської діяльності.

Середньовічний Схід та країни ісламу: зародження музейних колекцій. Роль музейного зібрання у східній культурі.

Західноєвропейська музейна спадщина: витоки і напрями збереження пам'яток історії та культури. Їх роль у позиціонування країн на міжнародній арені.

Домузейні форми нагромадження та використання пам'яток історії й етнографії у X- XVIII ст. на Русі та в Україні. Основні етапи становлення вітчизняних протомузейних зібрань предметів музейного значення. Х.Ф.Френ та східна нумізматики.

Художні зібрання як центри концентрації інформації про сутність країни та її основних культурних характеристик. Монети Київської Русі в зібранні Одеського археологічного музею. Інші колекції у питанні розширення уявлення про економічну та фінансову системи. Український вимір грошей (гривна в економічній практиці тогочасних українських теренів). Місцеві колекції у справі розширення уявлення про економічну практику та взаємо обмін.

Тема 4. Виникнення музеїв

Соціокультурна ситуація в Європі та її вплив на створення художніх зібрань. Нові принципи роботи з матеріалом.

Художнє колекціонування в Європі та перші музеї Італії, Франції, Німеччини епохи Відродження (XV-XVI ст.). Студьйоло, кунсткамери, кабінети, статуарії, антикварії, галереї. Приватні колекції як основа перших музейних експозицій у Європі.

Домузейні форми нагромадження та використання пам'яток історії та етнографії у X- XVIII ст. на Русі та в Україні. Основні етапи становлення вітчизняних протомузейних зібрань предметів музейного значення.

Початки музейництва. Виникнення перших музеїв на території сучасної України. Миколаївський археологічний музей (1806 р.), Феодосійський музей старожитностей (1811р.), Одеський музей старожитностей (1825 р.), Діяльність І. Лемберта, П. Дюбрюкса, І. Симпковського та створення Керченського музею старожитностей (1826 р.). Музейна

практика на Волині: особливості її становлення в контексті європейської культурної традиції.

Протомузейні установи Московської Русі XIV-XVI ст. Культурні сади, «аптекарські городи», приватні збірники, арсенали, Оружейна палата (1537 р.). Відмінності у практиці колекціонування на Московщині і українських теренах.

Музей у XVII ст. і в епоху Просвітництва. Розвиток освітніх і виховних функцій колекцій та музеїв. Початок вивчення речових пам'яток Античності та Середньовіччя. Розширення соціального та професійного середовища колекціонерів. Розширення ринку предметів для колекціонування. Петербурзька кунсткамера (1714 р.) – перший російський антропологічний музей і його роль у розвитку медицини. Вплив на аналогічну практику в інших країнах та систему організації професійної наукової діяльності.

Поява перших публічних музеїв. Капітолійський (1734 р.) і Піо-Климентійський музеї (1771-1799 рр.) Риму. Британський національний публічний музей (1759 р.). Бельведерський музей Відня. Музеї Німеччини, Речі Посполитої. Початок формування музейної архітектури. Удосконалення оформлення музейних експозицій. Путівники та каталоги.

Остаточне оформлення публічних музеїв як центрів концентрації і дослідження культурної спадщини. Їх спеціалізація.

Тема 5. Західноєвропейські музеї у XVIII столітті

Музейна справа наприкінці XVIII – першій половині XIX ст. Особливості та зміни в системі її організації. Державна та муніципальна музейна мережа революційної Франції 1789-1794 рр.: центральні, профільні та провінційні музеї. Музей мистецтв у палаці Лувр, Музей природничої історії, Консерваторія мистецтв і ремесел (науки і техніки), Музей артилерії. Музей французьких пам'яток – перший спеціалізований історичний музей у світі. Характеристика колекції, системи колекціонування, принципів відбору пам'яток тощо.

Музеї Швейцарії, Німеччини, Австрії, Польщі, Іспанії, Італії, Великобританії, США, Канади, Бразилії у першій половині XVIII ст. і їх роль у розширенні між культурної комунікації. Зміна функціонального призначення і роль у популяризації світової та регіональної культурної спадщини. Культурні регіони: характеристика надбань. Музей у системі освітньої практики доби. Ціннісний ряд у підходах до його трансформації.

Новий імпульс у розвитку музейної справи. Велика промислова виставка у Лондоні (1851 р.). Започаткування традиції всесвітніх промислових виставок і створення художньо-промислових музеїв. Розвиток спеціалізованих художніх музеїв сучасного (тогочасного) мистецтва у Європі. Їх роль у розширенні уявлення про музей як культурний центр.

Напрями його новітнього формування. Музеї і освітня сфера та народна культурна практики країн Європи у справі підвищення освітнього рівня соціуму. Зміна ставлення до музеїв у суспільстві під впливом раціонального світогляду.

Матеріально-технічна та наукова база тогочасних музейних установ і її трансформація під впливом змін суспільства. Західноєвропейський музей і культурна традиція.

Інтелігенція Європи і розширення світогляду. Його роль у зміні суспільства.\

Тема 6. Виникнення російських музеїв і ідеологізація основних його форм

Принципи і система організації музейної сфери в російській імперії. Їх роль у збереженні культурної спадщини. Музей і науково-дослідна та популяризаторська і пропагандистська діяльність. Імперія і установи культури. Спадковість традицій. Засоби і напрями формування художніх колекцій.

У дореволюційній Росії поняття особливо цінних музейних об'єктів (ОЦМО) не існувало. У процесі усвідомлення культурної цінності предметів, приналежності їх до

культурної спадщини можна виділити кілька історичних етапів. Перший з них пов'язаний з виділенням особливої цінності творів мистецтва та історичних реліквій з релігійно-містичним підставам і приміщенням їх у церкви, собори, монастирі та їхні ризниці. Іншими підставами виділення предметів служили їх матеріальна цінність, приналежність до князівського, потім царського побуту. Княжі скарбниці існували в Києві, Суздалі, Володимирі, Новгороді, Твері, Пскові.

Міжгалузеві контакти у музейній мережі імперії і спроба уніфікації підходів до колекціонування. Предметний результат цього процесу та його проблемний ряд. Музей у Росії як центр накопичення цінностей.

У XIV-XV ст. головною скарбницею стає Московський Кремль. Основу її склали символи влади: шапка Мономаха, держава, скіпетр, коштовна зброя, подарунки та ін. Зібрані речі повинні були приголомшувати підданих і закордонних послів. Огляд цих речей увійшов до ритуалу московського двору. Для скарбниці були побудовані спеціальні приміщення, передбачалася евакуація найбільш цінних предметів. Так, у 1572 р., під час татарського набігу, речі були вивезені до Новгороду на 450 санях. Утім, у 1605-1612 рр. Московський Кремль і його скарбниця були розграбовані поляками, але пізніше відновлені Романовими.

Перші музеї в Росії з'явилися за ініціативою Петра I і Катерини II. І надалі держава, імператорський дім, Уряд створювали або матеріально підтримували починання, найбільш цінні з точки зору науки, мистецтва, престижу імперії.

Імперська державна доктрина і роль музейної мережі у цьому процесі і просторі.

Музейна колекція Європи і її вплив на підвищення інтересу імперії до пам'яток історії та культури. Принципи формування російських культурних зібрань.

Розвиток точних наук, природознавства призводить до виникнення наукових колекцій та музеїв. Критерій наукової значимості міцно закріплюється в оцінці цінності предметів і об'єктів. Виникають значні колекції творів мистецтва і перші художні музеї (Ермітаж), проте складаються музеї іншого типу, які мали у своїй основі колекції обмеженого характеру, призначені для вузького кола людей.

«Закритість» як характерна риса імперської музейної та й культурної практики. Урядова політика стосовно поповнення музейних колекцій і її негативна роль у розвитку духовної ініціативи. Пропаганда як основний напрям культурної політики імперії.

Тема 7. Розвиток європейських музеїв у XIX ст.

Перші громадські організації у сфері охорони пам'ятників і музейних об'єктів. Товариство охорони старовини Нової Англії (Бостон, 1910 р.). Перші музеєзнавчі об'єднання: Музейна асоціація у Великій Британії (1888 р.), Музейна асоціація в США (1906р.), Музейне товариство в Німеччині (1917 р.). Зміна уявлення про музей і його роль у суспільстві та вплив цієї ідеї на розвиток колекціонування і популяризацію культурної спадщини європейських країн.

З'їзди музейних працівників (Мангейм, Німеччина, 1903 р.; Москва, 1912 р.) як спроба вироблення провідних концепцій функціонування мережі цих установ та обговорення нагальних проблем у їх подальшому розвитку.

Археологічні з'їзди, проведені на українських теренах і практика подальшої популяризації вітчизняної культурної спадщини. Перші популяризатори та організатори музейної сфери в Україні і Волині зокрема. Їх доробок у закладанні наукових основ музейництва. «Українські» Археологічні з'їзди у справі популяризації культурної спадщини: музики, національного костюму, харчування, святково-обрядового календаря тощо.

Перша музеєзнавча періодика (Дрезден, 1878-1885 рр.; Філадельфія, 1895 р.; Прага, 1895 р.; Лондон, 1901; Берлін, 1905 р.) у справі популяризації культурної спадщини і форми відпочину та освіти. Періодична преса як чинник активізації історичної пам'яті та формування політичної культури населення.

Музейна справа у 1918-1945 рр. Пожвавлення музейної справи після Першої світової війни. Пожвавлення художнього ринку Європи. Міжнародне співробітництво музеїв і музейних працівників. Проблемний ряд і духовний результат цієї взаємодії.

Міжнародна музейна організація Ліги націй та створення Інституту інтелектуальної кооперації. Міжнародні музеєзнавчі конференції (Міжнародний музейний з'їзд у Мадриді, 1934 р.). Видання фахової музеєзнавчої періодики (журнал – «Мусейон»). Музей у системі «м'якої» дипломатії. Його ефективність та відходження від виконання пропагандистських функцій тоталітарних держав.

Розвиток музеїв і музейної справи в країнах із різним суспільно-політичним устроєм. Політизація та крайня ідеологізація музейної справи у фашистській Італії, нацистській Німеччині та більшовицькому СРСР.

Особливості розвитку музейної мережі в країнах ліберальної демократії. Музей і освітня практика та сфера вільного часу. Матеріально-технічна база установ. Напрями популяризаторської політики.

Доля музейних зібрань у роки Другої світової війни. Пограбування музейних колекцій, приватних зібрань, знищення музейних працівників і приміщень музеїв. Міждержавні угоди стосовно повернення пам'яток історії і культури та їх роль у збереженні культурної спадщини.

Тема 8. Виникнення та розвиток музеїв у країнах Америки, Австралії та Африки

Переміщення предметів культурної спадщини до Північної Америки у зв'язку з міграційними хвилями. Культурна інтервенція США у ставленні до музейної практики Європи. Галерея Коркорана в Вашингтоні (1869 р.), Метрополітен-музей у Нью-Йорку (1872р.), Музей витончених мистецтв Бостона (1875 р.), Пенсільванський музей мистецтва у Філадельфії (1876 р.), Бруклінський музей (1893 р.), Клівлендський художній музей (1916 р.) та інші культурні центри у справі позиціонування національної пам'яті та культурних здобутків. Фінансовий сегмент у музейній світовій практиці та його роль у зміні ставлення держави до цієї структури.

Новаторські підходи в організації музейної справи і розвиток національних музеїв у другій половині XIX – початку XX ст.: Національний музей Італії у Флоренції (1865 р.), Римський музей делле Терме (1889 р.). Національні природничі музеї в США – провідні серед світових музеїв цього профілю. Археологічні музеї Мадриду (1867 р.), Афін (1874 р.), Дельфів (1903 р.), Стамбулу (1869 р.) і їх роль у зміні ставлення до цієї інституції та її ролі у позиціонування країни. Організаційно-культурна практика розвитку музейної сфери Європи та її поширення на систему організації музейної сфери країн Африки, Австралії.

Подальше вивчення і формування етнографічних колекцій та створення етнографічних музеїв. Їх роль у збереженні народної культури і культурної спадщини.

Науково-дослідна діяльність музеїв цього напрямку. Її критична оцінка в системі інших видів діяльності. Університетська та «музейна етнографія». Музей народознавства у Берліні (1855 р.), Етнографічні музеї Лондона та Парижу (1878 р.). Музеї просто неба. Стокгольмський музей на острові Дьургорден (1891 р.) – перший етнографічний музей просто неба і чергова зміна стереотипу стосовно музейної установи.

Новий тип музею у духовних координатах країн світу. Його підтримка світовою громадськістю. Музей і туристична сфера як нова форма економічних відносин. Форми організації та підтримки. Культурна спадщина європейського континенту у питанні між культурного діалогу.

США, Австралія та країни Африки і питання розвитку музейної сфери. Характеристика основних установ і колекцій. Міжнародний досвід і культурні регіони світу у справі розширення потенціалу музею.

Тема 9. Музеї світу в ХХ – початку ХХІ ст.

Музейна справа у другій половині ХХ – початку ХХІ ст. Потреба в координації зусиль музейних працівників різних країн у відродженні музейної мережі. Музей і науково-дослідна та популяризаторська діяльність і її вплив на зміну ситуації, що склалася на континентах.

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО).

Щоквартальник «Museum» (1946 р.). Створення Міжнародної ради музеїв (ІКОМ) як чинник для знаходження контактів і об'єднання зусиль фахівців у справі піднесення музейної практики на новий рівень. Перша конференція ІКОМ (Мехіко, 1946 р.) і перші декларації стосовно зміни ролі музеїв у соціумі. Інші міжнародні організації у справі популяризації культури в світі.

Жорж Анрі Рів'єр – перший директор ІКОМ (1947-1964 рр.) і його роль у консолідації фахівців. Напрями професійної діяльності і її результат.

Міжнародна рада з пам'яток та визначних місць (ІКОМОС) при ЮНЕСКО (Париж, 1965 р.). Її роль у послабленні політичної напруги у суспільстві. Конвенція про заходи із заборони та попередження незаконного вивезення та ввезення культурних цінностей і передачі власності на них (1970 р.). Конвенція про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини (1972 р.) і її роль у цивілізованості подальших відносин у сфері культури.

Розвиток музейної справи у світі після Другої світової війни. Відкриття нових типів музеїв. Сільськогосподарські ферми-музеї, музеї промислової археології (Великобританія), музеї сучасного мистецтва (Франція), Національний музей повітроплавання та космонавтики США (1976 р.) тощо у справі популяризації нових форм діяльності та людських відносин. Музей і консолідація фахівців у питанні збереження миру.

Удосконалення експозицій природничих музеїв, ботанічних садів, зоологічних парків. Парк диких тварин у Сан-Пасквале (США, 1972 р.) і її вплив на експозиційну практику вітчизняних музейних установ попри домінування ідеологічного чинника.

Відродження та розвиток музейної мережі в СРСР, Італії, Німецькій Демократичній Республіці, Федеративній Республіці Німеччини та в об'єднаній Німеччині у 40 – 90-х рр. ХХ ст. Різні принципи і підходи до цієї організації.

Ідеологізація як безперспективний напрям у розвитку музейної сфери. Ідеологічний аспект в організації наукового пошуку і його згубна роль для світової культурної практики.

Тема 10. Музейна мережа України кінця ХІХ – першої третини ХХІ ст.

Університетські музеї в Україні у ХІХ ст. Діяльність В.Н. Каразіна і відкриття музеїв археології, мінералогії, зоології та образотворчого мистецтва при Харківському університеті (1807 р.). М.О. Максимович і створення музеїв старожитностей, нумізматики, образотворчого мистецтва, зоології при Київському університеті (1834-1837 рр.). Університетські колекції як основа для ефективної організації науково-дослідної та популяризаторської діяльності. Найбільш відомі університетські зібрання доби.

Наукові товариства України і їх підтримка музейної мережі. Спільні проекти в їх взаємодії і культурний (духовний) результат. Товариство дослідників Волині (Житомир) у справі збереження культурної спадщини регіону. Його еволюція.

Музеї і музейна справа в Україні у другій половині ХІХ – початку ХХ ст. Відкриття Київського міського музею старожитностей у 1899 р. Наукова та меценатська діяльність В.Хвойки, Богдана і Варвари Ханенків, М.Терещенка, О.Бобринського, М.Біляшівського, Д.Щербаківського. Зміна ставлення до музейної установи в окреслений період. Спеціалізація музейних зібрань та її роль у розширенні уявлення про культурний потенціал колекцій.

Активізація діяльності земств і їх роль у поглибленні духовного чинника в суспільстві. Виникнення та діяльність Чернігівського історичного музею (1909 р.). Заснування Херсонського історико-археологічного музею та дослідницька праця В. Гошкевича. Миколаївський музей природознавства (1886 р.), Кам'янецький церковний історико-археологічний музей (1890 р.), Одеський музей степової України (1898 р.), Волинський музей у Житомирі (1900 р.), Катеринославський історико-археологічний музей (1902 р.) та діяльність Д.І.Яворницького, Конотопський музей (1900 р.), Глухівський музей старовини (1903 р.), Полтавський природничо-історичний музей губернського Земства (1906р.), Харківський археологічний музей М.Гоголя при Історично-філологічному інституті (1909р.), Херсонський археологічний музей Криму (1908 р.), Миколаївський історико- археологічний музей (1913 р.), Сімферопольський музей Тавриди (1915 р.) та інші музейні інституції у справі збереження історичної пам'яті. Нові підходи і принципи до практики організації наукового пошуку і його результатів та формування колекцій. Між культурна комунікація у музейній сфері і її вплив на зміни стереотипу стосовно музейної установи. Основні форми реалізації.

Музеї та музейна справа на західноукраїнських землях у XIX – початку XX ст. Музейна збірка Народного дому у Львові (70-ті рр. XX ст.). Музей Наукового товариства ім. Т.Шевченка у Львові (1914 р.) у системі популяризації української культури.

Діяльність М.Грушевського, І.Франка, Ф.Вовка, В.Гнатюка у питанні розбудови української культурної практики. І.Франко, М.Грушевський та інші діячі культури і їх дарчі колекції (рукописи) музею НТШ у Львові. Науково-дослідна діяльність його секцій та комісій.

Українські меценати та науковці у підтримці подальшого розвитку музею як установи культури. Митрополит А.Шептицький та заснування Церковного музею у Львові (1908 р.). І.Свенціцький та А.Шептицький і найповніша колекція української ікони в світі (Львів). Принципи її формування і збереження. Музеї і просвітницька практика.

Народоописні збірки Народного дому у Львові, Український музей «народовідання» у Чернівцях, Музей духовної семінарії в Станіславові, музейні збірки при монастирях на Чернечій горі (поблизу Мукачеве) та в Красному Броді (Закарпаття). Народна культурна практика в контексті колекціонування та збиральницької діяльності і її предметний результат. Вітчизняна інтелігенція і зміни у ставленні до народної культурної практики. Видавнича діяльність в регіонах і її вплив на розширення духовних потреб населення. Українські музейні зібрання кінця XIX – початку XX ст. в польських музеях. Музей Дідушицьких у Львові. Подільський музей в Тернополі (1906 р.). Покутський музей графа Старжинського у Коломиї. Музеї Станіслава, Перемишля, Луцька, Пінська, Трускавця, Кракова, Острога та ін. міст. Роль цих колекцій у розширенні самоусвідомлення українців та їх вплив на патріотичну складову. Міжрегіональна співпраця діячів культури і її роль у розширенні освітніх можливостей населення.

Археологічні з'їзди в практиці російської імперії та український вектор (Київ, Харків) і їх вплив на розвиток збиральництва і музейної справи в Україні. Українська інтелігенція у цьому процесі і її роль у подальшій популяризації здобутків української культури в світі.

Музейна справа доби Української Народної республіки. Гетьманат і Директорія у питаннях збереження пам'яток національної спадщини. Культурна політика УНР у ставленні до культурної спадщини. Пам'яткоохоронна діяльність її Комісій.

Музейна справа в радянській Україні 20-40-х років. Принципи колекціонування, музейні зібрання. Ідеологічний принцип радянської доби як чинник гальмування національно-культурного розвитку і напрям культурної політики. Духовний ефект. Концерн «Союз-антикваріат» і його роль у знищенні культурної спадщини (ювелірних колекцій республіки).

Події II світової війни і стан музейної справи в Україні. Вивезення і пограбування

колекцій в республіці і згубний вплив цього процесу на подальшу практику музейної сфери.

Музейна мережа у повоєнний період. Законодавча база. Народні музеї як фактор збереження пам'яток регіонального спрямування. Фінансово-організаційна підтримка музейної мережі та ідеологічний сегмент у її організації.

Музейна мережа в УРСР 60-80-х років. Акти вандалізму у ставленні до української культурної спадщини (пожежі у провідних бібліотеках республіки. «Справа Погружальського», недбале ставлення до пам'яток, розпорошення їх по різних відомствах). Волинське фондосховище в історії культури регіону.

Музеї та музейна справа в незалежній Україні. Розвиток вітчизняного музеєзнавства та музейної справи у 90-х рр. ХХ століття. Музейна реформа. Її причини і наслідки. Реорганізація музейної мережі.

Законодавча база сучасної музейної сфери. Її роль у збереження культурної спадщини. Реформа місцевого самоврядування і музей у цьому процесі та просторі. Регіональні програми стосовно культурної спадщини і їх роль у збереженні історичної пам'яті та розширенні суспільної свідомості. Соціальна активність населення у контексті нових регіональних ініціатив.

Музейна мережа сучасної України. Класифікація музейних установ. Історичні музеї – музеї широкого історичного профілю, археологічні, етнографічні, нумізматичні, воєнно-історичні, музеї історії освіти, науки, спеціальні історичні тощо. Художні музеї. Природно-історичні, технічні та літературні музеї. Музеї комплексні. Краєзнавчі музеї та їх специфіка. Науково-дослідні, просвітницькі, академічні, навчальні музейні установи в структурі духовного життя країни.

Сучасна музейна регіональна мережа України в контексті євро інтеграційних процесів. Зміна ставлення до існуючих стереотипів. Проблемний ряд у подальшому функціонуванні музейної мережі.

Цифровізація установи та галузі. Наукове підґрунтя цього процесу. Світовий інформаційний досвід у практиці установ музейної сфери України. Штучний інтелект і потенційні можливості його використання у музейній практиці.

Вища освіта в Україні і новий класифікатор спеціальностей музеєзнавчого спрямування. Його роль у формуванні кадрового корпусу галузі. Проблемний ряд в його організації. Акредитація у нових суспільних обставинах. Національне Агентство з питань якості вищої освіти та Галузеві Експертні ради НАЗЯВО у системі підготовки фахівців. Музейна галузь у структурі освітньої практики держави.

Причини зростання інтересу населення до історичного минулого як характерна риса розвитку цивілізації та реакція на війну. Національна ідентичність і форми її збереження чи поглиблення засобами установ культури в сучасних умовах.

Локальні музейні зібрання і культура практика. Їх роль у збереженні ідентичності та національних культурних традицій.

Музейне законодавство України про основні аспекти охорони та збереження пам'яток і науково-фондової роботи. Закон України «Про музеї та музейну справу» (1995 р.). Закон України «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.). Інші законодавчі акти цього напрямку і подальший розвиток мережі. Між культурна і міжгалузева комунікація в сучасних умовах як напрям культурної політики.

МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВА

Тема 1. Предмет і завдання пам'яткознавства

Предмет і завдання курсу. Основні поняття «пам'яткознавство», «пам'ятка», «рухома і нерухома пам'ятка», «пам'ятка загальнонаціонального та місцевого значення», «культурна спадщина» тощо. Наукове та суспільне значення пам'яткознавства. Зв'язок пам'яткознавства з іншими історичними дисциплінами та галузями наукових знань.

Тема 2. Розвиток пам'яткознавства як наукової дисципліни

Пам'яткознавство в системі наукових знань. Напрямки пам'яткознавчих досліджень. Значення теоретичного пам'яткознавства у забезпеченні пам'яткоохоронної діяльності. Стан наукової розробки теми у вітчизняній та зарубіжній історіографії. Внесок українських вчених у становлення пам'яткознавства як наукової дисципліни. Збірки архівів України, інших держав, публікації документів і матеріалів про пам'яткознавство України.

Тема 3. Поняття і загальна класифікація культурних цінностей

Трактування поняття «культурні цінності» за Гаазькою конвенцією 1954 р. (ст. 1). Основні типологічні ознаки поняття «культурно-історична цінність»: художнє, історичне, етнографічне та наукове значення.

Класифікація за виміром існування мистецтва. Види : оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури, художні композиції та монтажні з будь-яких матеріалів, твори декоративно-прикладного і традиційного народного мистецтва; предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства та держави, історією науки і культури, а також такі, що стосуються життя та діяльності видатних діячів держави, політичних партій, громадських і релігійних організацій, науки, культури та мистецтва; предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок; складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва; старовинні книги та інші видання, що становлять історичну, художню, наукову та літературну цінність, окремо чи в колекції; манускрипти та інкунабули, стародруки, архівні документи, включаючи кіно-, фото- і фотодокументи, окремо чи в колекції; унікальні та рідкісні музичні інструменти та інші.

Тема 4. Проблеми класифікації історико-культурних пам'яток

Визначення терміну пам'ятка. Системи та принципи класифікації пам'яток. Категорії, типи та види пам'яток. Пам'ятки державного устрою і суспільного життя в Україні. Періодизація пам'яток. Критерії відбору пам'яток: історична цінність, наукове значення, естетичні якості. Поєднання в одному об'єкті різних типів пам'яток. Пам'ятки воєнної історії. Меморіальні комплекси. Загальна характеристика поховальних пам'яток як пам'яток історії. Типи поховальних пам'яток. Некрополі України та їх регіональні відмінності. Пам'ятки монументального мистецтва. Основні етапи розвитку монументального мистецтва в Україні. Принципи віднесення зразків монументального живопису, скульптури до пам'яток. Монументальна пластика в Україні.

Тема 5. Пам'ятки державного устрою і суспільного життя в Україні

Пам'ятки доби Київської Русі, пізнього середньовіччя (козацькі часи). Замки, як осередки місцевої адміністрації. Типи пам'яток українського козацтва: січі Низового Дніпра, містечка-центри, сотенно-полкові центри, козацькі столиці (Чигирин, Суботів, Батурин, Глухів). Історія вивчення та проблеми збереження пам'яток українського козацтва. Пам'ятки магдебурзького права (ратуші, магістрати,obelіски). Пам'ятки державного устрою XIX ст. Пам'ятки української державності 1917-1921 рр. (будинки Центральної Ради, меморіальні будинки тощо).

Тема 6. Пам'ятки воєнної історії

Пам'ятки воєнної історії дорадянського періоду – місця битв, поховань воїнів, військово-інженерні споруди (укріплення Київської Русі, місця битв козацько-селянських військ з ворогами, замки, укріплені лінії, табори тощо). Місця воєнних подій XIX - початку XX ст. (війна 1812 р.), Перша світова війна). Місце пам'яток Другої світової війни у історико-культурній спадщині України. Понад 50 тис. пам'яток – братські могили та одиночні могили радянських воїнів, партизанів, воїнів УПА,obelіски, меморіали, місця

масових розстрілів, концтаборів тощо. Військово-інженерні споруди – окопи, доти, дзоти, укріплені райони (УРи), штаби. Пам'ятки, пов'язані з діяльністю ОУН-УПА. Пам'ятки партизанського руху. Меморіальні комплекси.

Тема 7. Поховальні пам'ятки

Загальна характеристика поховальних пам'яток як пам'яток історії. Типи поховальних пам'яток. Одинокі та братські поховання. Кладовища, історичні кладовища, некрополі. Некрополі України та їх регіональні відмінності. Історико-культурні заповідники на кладовищах – Лук'янівському у Києві, Личаківському у Львові. Класифікація поховань. Поховання відомих людей. Критерії віднесення поховань до пам'яток. Козацькі кладовища та могили відомих козацьких ватажків (Б. Хмельницького, І. Сірка, Мухи тощо).

Тема 8. Пам'ятки монументального мистецтва – важлива сфера духовної культури

Основні етапи розвитку монументального мистецтва в Україні. Мистецтво східнослов'янських племен – різьблення по дереву, каменю, лиття з металу; нові форми та зміст монументального мистецтва давньоруського часу; пізньо-середньовічні пам'ятки; скульптура; монументальний живопис XIX – початку XX ст.; специфіка монументального мистецтва XX ст. Види пам'яток монументального мистецтва. Принципи віднесення зразків монументального живопису, скульптури до пам'яток.

Тема 9. Монументальна пластика в Україні

Поєднання академічних традицій з реалістичними тенденціями у монументальній пластичі початку XX ст. Розвиток будівництва пам'ятників та монументально-декоративної скульптури на початку XX ст. Основні тенденції у розвитку монументальній пластики в Україні в 20-30-х роках XX ст. Тематична декоративна скульптура 30-х років у вигляді статуй, барельєфних панно, фризів, паркової скульптури, статуй передовиків виробництва, піонерів тощо. Пам'ятники Перемоги та переможцям у повоєнні роки. Офіційне пропагандистське мистецтво. Монументальна і декоративна скульптура в оформленні споруд у 50-70-х роках XX ст. Меморіальна скульптура – від реалістичних портретних погрудь до узагальнених образів і символів. Нові підходи до пам'яток монументального мистецтва в Україні наприкінці 80-х – у 90-х роках XX ст. Пам'ятки меморіальної скульптури на кладовищах.

Тема 10. Пам'яткоохоронна діяльність в українських землях у XIX ст.

Зародження пам'яткознавчої діяльності в Наддніпрянській Україні. Заснування науково-громадських осередків. Питання охорони пам'яток у діяльності державних установ і громадських організацій Російській імперії (друга половина XIX – початок XX ст.). Проблеми у здійсненні пам'яткознавчої роботи в самодержавній Росії. Питання охорони пам'яток у діяльності державних установ і громадських організацій Австрійської (Австро-Угорської) імперії (друга половина XIX – початок XX ст.).

Тема 11. Розвиток пам'яткознавства Волині у XIX ст.

Волинська губернія у XIX ст. Формування зацікавленості громадськості старожитностями Волинського регіону. Перші відомості пам'яткознавчого характеру про регіон (історико-статистичні описи, нариси, часописи тощо). Громадські пам'яткознавчі установи та товариства Волині. Волинь у дослідженнях Київської археографічної комісії (40–50-ті роки XIX ст.). Заходи Московського Археологічного товариства з вивчення та збереження волинських пам'яток. Історичне товариство імені Нестора-літописця. Волинезнавчі студії часопису «Чтения в Историческом обществе Нестора-летописца».

Вивчення й збереження волинських старожитностей Київським товариством охорони пам'яток старовини і мистецтва.

Тема 12. Аспекти охорони пам'яток Волині у другій половині XIX – початку XX ст.

Зародження краєзнавчо-екскурсійного руху на Волині. Експедиція М. Іванишева на Волинь у 1852 р. Діяльність Волинського губернського статистичного комітету у пам'яткоохоронній сфері. Утворення та напрями роботи товариства дослідників Волині. Питання збереження пам'яток старовини на сторінках «Волинских губернских ведомостей», «Вестника Западной России», «Волинских епархиальных ведомостей» та інших спеціальних видань. Утворення та діяльність регіональних краєзнавчих осередків. Історичні розвідки учасників музейного будівництва на Волині другої половини XIX – початку XX ст. Церковні музейні заклади та церковно-археологічні товариства. Місце парафіяльних священиків XIX ст. у вивченні історії Волині. Волинське церковно-археологічне товариство в історичних дослідженнях краю кінця XIX – початку XX ст. Православні церковні братства Волині. Виявлення й збір музеями Волині пам'яток старовини (Наукові експедиції (екскурсії)). Музей Житомирської публічної бібліотеки. Діяльність барона Ф. Штенгеля. Городоцький музей у краєзнавчих дослідженнях Волині. Давньосховища як заклади музейного типу (1880–1890 рр.).

Тема 13. Доля українських пам'яток наприкінці XIX – початку XX ст.

Формування засад охорони рухомих пам'яток історії та культури України наприкінці XIX – початку XX ст. Становлення національних форм музейництва. Формування провідних профільних музеїв. Розробка питань збереження документальних пам'яток. Теоретико-правові питання збереження культурної спадщини у діяльності пам'яткоохоронних громадських структур в Україні на зламі XIX – XX ст. Перші спроби створення державних органів охорони пам'яток в Україні у період революції 1917–1919 рр. Повернення з Росії української історико-культурної спадщини у 1918 р. Пам'яткоохоронна діяльність національних українських урядів у 1917–1921 рр.

Тема 14. Пам'яткоохоронна діяльність в Україні у 1920 – 1950-х рр.

Радянське законодавство 1920-1930-х рр. про охорону пам'яток. Роль історичних комісій ВУАН у розвитку українського пам'яткознавства у 1920-х – 1950-х рр. Діяльність етнографічної комісії ВУАН. Розвиток історичних комісій ВУАН у розвитку українського пам'яткознавства у 1920-х – 1950-х рр. Основні напрями пам'яткоохоронної діяльності громадських об'єднань і товариств до Другої світової війни. Пам'яткознавча і пам'яткоохоронна діяльність у західноукраїнських землях у міжвоєнний період. Доля української історико-культурної спадщини у період Другої світової війни. Тема 41. Пам'яткознавство в Україні у 1950 – 1990-х рр.

Паспортизація пам'яток України у 1960-х рр. Участь України у міжнародних заходах щодо збереження культурної спадщини. Актуалізація на поч. 1960-х рр. створення розгалуженої мережі музейних закладів. Підготовка Зводу пам'яток України. Діяльність Українського товариства охорони пам'яток історії та культури в др. пол. 1960-х – 1990-х рр. Започатковані часописом УТОПІК «Пам'ятки України» програми: «Забуті могили», «Фортеці України», «Шевченківські місця в Україні».

Тема 15. Пам'яткоохоронна діяльність у незалежній Україні

Створення системи пам'яткознавчих досліджень у роки незалежності України. Створення та діяльність Центру пам'яткознавства України. Державна система охорони пам'яток історії та культури в Україні. Діяльність Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Структура та напрями діяльності Центру пам'яткознавства. Загальні проблеми пам'яткоохоронної роботи в Україні. Доля пам'яток історії та

культури на тимчасово окупованих територіях АР Крим та м. Севастополя, окремих районів Донецької і Луганської областей. Перспективи розвитку українського пам'яткознавства.

Тема 16. Міжнародне законодавство та угоди про культурно-історичні цінності

Конвенція та Протокол ЮНЕСКО «Про охорону культурних цінностей у випадку збройного конфлікту» (14.05.1954 р., Гаага); Венеціанська хартія 1964 р. та її доповнення; Конвенція ЮНЕСКО «Про заходи, спрямовані на заборону і запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передаванню права власності на культурні цінності» (14.11.1970 р., Париж); Конвенція ЮНЕСКО «Про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини» (16.11.1972 р., Париж); Конвенція ЮНІДРУА «Про міжнародне повернення викрадених чи нелегально вивезених культурних цінностей» (24.06.1995 р., Рим). Пам'яткоохоронна діяльність ЮНЕСКО. Робота Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS), Міжнародного центру досліджень у галузі консервації й реставрації культурних цінностей (ІКПРОМ), Міжнародної ради музеїв (ICOM) у сфері пам'яткознавства. Охорона культурних цінностей у випадку воєнних конфліктів.

Тема 17. Правова охорона та збереження культурних цінностей в Україні

Співвідношення термінів «культурні цінності», «пам'ятки історії та культури» та «культурна спадщина» відповідно чинного законодавства. Сучасний підхід до збереження і використання культурних цінностей. Закони України щодо охорони культурної спадщини: Конституція України, Закони України «Основи законодавства про культуру» (1992 р.), «Про музеї та музейну справу» (1995 р.), «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» (1999 р.) та «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.), «Про утворення Державної служби охорони культурної спадщини» (2002 р.), «Про охорону археологічної спадщини» (2004 р.), «Про культуру» (2010 р.) тощо.

Тема 18. Пам'яткознавча робота у музеях, бібліотеках та архівах

Специфіка музейного, бібліотечного та архівного пам'яткознавства. Законодавче регулювання музейної, бібліотечної та архівної діяльності. Діяльність музеїв, архівів та бібліотек у справі обліку та збереження пам'яток. Інформативність музейних фондів для вивчення пам'яток. Документальні пам'ятки в архівних фондах. Роль бібліотек у збереженні і поширенні пам'яткознавчої інформації. Науково-дослідна та видавнича діяльність музеїв, архівів і бібліотек.

Тема 19. Система управління культурною спадщиною в Україні

Державна система охорони пам'яток історії та культури в Україні. Діяльність центральних органів управління у сфері охорони української культурної спадщини. Роль місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування у здійсненні державного контролю щодо забезпечення охорони пам'яток української культурної спадщини. Державні пам'яткоохоронні програми.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Критерії оцінювання знань вступників встановлюються у нормах чотирьох рівнів досягнень (початкового, середнього, достатнього, високого) за ознаками правильності, логічності, обґрунтованості, цілісності відповіді; обсягу, глибини та системності знань (в межах Програми); рівнів сформованості навчальних та предметних умінь і навичок, володіння розумовими операціями (аналізу, синтезу, порівняння, класифікації, узагальнення тощо); самостійності оцінних суджень.

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200-бальною шкалою. Виділені такі рівні компетентності:

I рівень – початковий. Відповіді вступника не опанував зміст програми вступного іспиту, теоретичні знання з теорії та історії музейної справи та основ пам'яткознавства елементарні, фрагментарні. У відповідях на практичні та творчі завдання вступника не виявляє самостійності, демонструє невміння аналізувати музеєзнавчі та пам'яткоохоронні процеси. Відсутнє знання та володіння термінологією.

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, здатний виконувати завдання за схемою, володіє елементарними вміннями здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання.

III рівень – достатній. Вступник знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень.

IV рівень – високий. Передбачає глибокі знання з історії та теорії музейної справи і основ пам'яткознавства, вміння застосовувати знання творчо, здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі, самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію. Відповідь вступника свідчить про його уміння адекватно оцінити власні здібності, вирішувати проблемні питання. Відповідь точна, логічна, вступник демонструє глибоке розуміння суті програмного матеріалу.

Таблиця відповідності рівнів компетентності значенням 200-бальної шкали оцінювання відповідей вступників під час фахового випробування

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмового матеріалу в цілому	0-99	незадовільно
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	100-149	задовільно
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності не принципового характеру	150-179	добре
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу.	180-200	відмінно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко В. О. Сільський зелений туризм в Україні: проблеми та перспективи. *Агросвіт*. 2020. № 22. С. 58–65.
2. Галасюк С.С., Нездоймінов С.Г. Організація туристичних подорожей і екскурсійної діяльності: навч. пос. Київ : Центр навч. літ., 2019. 177 с.
3. Гончарова К. У пошуках нових підходів до збереження культурної спадщини : приватно-громадське партнерство [Електронний ресурс]. URL : <https://uccs.org.ua/detsentralizatsiia/statti/u-poshukakh-novykh-pidkhodiv-do-zberezhennia-kulturnoi-spadshchiny-pryvatno-hromadske-parterstvo/>
4. Діяльність музеїв / Державна служба статистики України. За 2020 р. та ін. аналогічні вид. за наступні роки [Електронний ресурс]. URL : https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/Yearbook_2020.pdf
5. Кузьмук О. Культурний туризм як інструмент формування національної ідентичності [Електронний ресурс]. URL : <https://infotour.in.ua/kuzmuk.htm>
6. Лелик М.Б. Оцифрування культурної спадщини та цифрові мистецькі проекти : до питання діджиталізації в Україні [Електронний ресурс]. URL : https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2019/Digital19.pdf
7. Маньковська Р. Музеї України у суспільно-історичних викликах ХХ – початку ХХІ ст. Львів : Простір-М, 2016. 408 с.
8. Музейний простір. Музеї України та світу [Електронний ресурс]. URL : <http://prostir.museum.ua/info>
9. Музеї грошей та центробанків світу: інтерактивність в дії. Музейний простір [Електронний ресурс]. URL : <http://prostir.museum.ua/post/42036>
10. Музеї майбутнього [Електронний ресурс]. URL : <https://www.visitdubai.com/uk/places-to-visit/museum-of-the-future>
11. Основи пам'яткознавства / наукові редактори Леонід Гріффен, Олена Титова / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК; International Book Market Service Ltd., member of OmniScriptum Publishing Group. Бо-Басен (Маврикій)-Київ: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2017. 635 с.
12. Паур І. Основи музейної справи : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський, 2021. 241 с.
13. Прибега Л. Архітектурна спадщина України : пам'яткоохоронний аспект: монографія. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2015. 235 с.
14. Присяжнюк О. М. Охорона культурної спадщини : навч. посіб. Ч. 1. Одеса : Ун-т Ушинського, 2019. 226 с.
15. Про туризм: Закон України від 1995 року № 324/95-ВР. Зі змінами та доповненнями 2001-2020 років [Електронний ресурс]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Руденко С. Музей як технологія: монографія. Київ : Вид-во Ліра-К, 2021. 435 с. Статистичний щорічник України за 2019 рік. Державна служба статистики України. 2020.
17. Садовенко С. Хронотопи аксіосфери української народної художньої культури : монографія. Київ : НАКККіМ, 2019. 356 с.
18. Терський С.В., Савченко О. Історія музейної справи та охорони культурної спадщини в Україні : навч. посіб. Львів, 2020.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

Сайт приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету:
www.rshu.edu.ua/prymalna-komisiia

Сайт наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету:
<https://library.rshu.edu.ua/>

Сайт кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету: <https://kulturologiya.rshu.edu.ua/>

Сайт художньо-педагогічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету <https://hudped.rshu.edu.ua/> .